

**KA NÓCITÁNIWAK
MINO KAKÍCIHITOWIN
WANASOWÉWIN**

TANTO ASKÍY ÁCINÓKÉWI MASINAHIKAN

**KÁKÍ KAWÁCITÁT
MANITOBA INDIGENOUS AND NORTHERN RELATIONS**

NÓCITOWI PÍSÍM 2019

Okimáwácimowin: Ká isi Nócitániwak mino Kakícihitowin óta Manitoba

Aníki Manitoba Indigenous and Northern Affairs cíkénitamwak óma ta pakitinakik ékwáni néyo óhi ká isi nócitániwak kakícihitowin tanto askíy ácinókéwi masinahikan. Ékómá ácinókéwi masinahikan wésám piko ta átotam aníhi ká máwaci kici nócitániwak Truth and Reconciliation Commission of Canada's (TRC) 94 Calls to Action ká itwániwaki, ta kítwámi kinawápatakik anima kákí otiníci awásisak wíkiwák oci éko pakánta ité éki itotahíci ité ta kinawénimíci ta kiskinawámáci émistikósiwi kiskénitamona éko tánísi kékí isi nakastáci anima mino kakícihitowin óta Canada ékwéniw oci. Aníki Manitoba kici okimáwiwin ácinókéwi masinahikan wítam aníhi níso kákí nócitáci 'Nakatamákwina' éko 'Mino Kakícihitowin', ká isi pakitínak awa TRC anta iskawác ótácinókéwin, ka kisténiákók tápwékéniwíwin, Mino kakícihitowin óté níkáni, *Ká iskawác itasinahikáték anima Tápwékéniwíwin éko Mino Kakícihitowin Wanasowéwin óta Canada.*

Aníhi nistwam átotamwak aníhi oski kékwána ókik Manitoba kici okimáwiwin wanasowéwin kákí nócitáci óma kákípe askíwaki Aníki Písim 2018 éko Niski Písim 2019, éko mwéstas at átotam kítwám aníhi ásay kákí wítak éko kékwána óma kiyápic ká pimi nócitáci. Tanto askíy, ana Manitoba kici okimáwiwin wanasowéwak mácitáwak éko nísókamákéwak ta sítoskakik aníhi nócitáwina ta wíciikémákaki ta minopanik ká isi paminikáték anima Truth and Reconciliation Commission oci Canada's Calls to Action ká itakik. Éko óma ácinókéwi masinahikan wíciikátéwa aníhi kákí nócitániwaki itóci kéwin ékota.

Óta óma ká itasinahikáték Nakatamákwina ékota átotam awa Manitoba kici okimáwiwin ká isi nócitát óma kici pá pakán ká isi paminíci opimácihowiniwáw oci ókik Ininíniwak éko kotakak anisiníniwak óta Manitoba's mamawánitowina, kici okimáwi éko isi kaskíci kéwin ta oci pimácihoyan éko aníhi nanátok ká isi kinawápamiskik nanátok kici kiskínahótowikamikwa. Níkí wíciikémánánik kotakak óma ékosi ká isi wícihiwécik éko paminikécik kawisk ta isi paminíci wístawáw óhi oci awásisak ká nákihihíci kawisk ta paminíci, kiskinawámákéwina, píki kwéwina, kayási pimácihon, éko mino ayáwin éko wanasowéwinik.

Anta anima ká ácinókátniwak Mino Kakícihitowin ékota wíciikátéwa óma kiyápic ká pimi wíciikémáci éko ká wítatoskémáci ta mino wíciwítocik ókik Iníniwak éko kotakak anisiníniwak, éko ta nókotániwak kakinaw awiyak pá péyakwan ta isi kinawápamít éko ta iténitákosít. Aníki Manitoba kici okimáwiwin, ká wíciikémáci ókik kotakak ká paminakik éyako péyakwan isíci kéwin, kí mácitáwak ta nócitáci aníhi mino kakícihitowina ká isi wíciikátéki éko ká masinahikátéki anta TRC's calls to action ká itakik.

Óté níkánik, kékwána ká nócitácik ókik Manitoba kici okimáwiwin ta níkánastácik ké isi paminikáték mino kakícihitowin éko tánisi kékí isi mino ápataki ékwéniw ta mino paminakik kawisk ta atoskémakak anima mino kakícihitowin óta Manitoba. Ókik kici okimáwiwin tápitawi itapiwak ta wícikémácik ókik Anisinápéwak éko kotakak ininiwak óma ta isi atoskátakik táti ositácik ta isi wanastácik tánisi ké isi mino kakícihitocik kakinaw awiyakak óta píci tipáskánik ká ayáyak.

Otánák Kiskénitamona

Awa Opáskáwi Písim 2015 kákípe akimit, ékwanik óki Truth and Reconciliation Commission of Canada (TRC) kí pakitinamwak anima ácinókéwi masinahikan, *“Ká kisténitákók tápwékénimowin, mino Kakícihitowin óté níkánik, ká iskawác itasinahikáték anima Tápwékénimowin éko Mino Kakícihitowin Wanasowéwin óta Canada,* éko ékota anihi 94 kita nócitániwaki kékwána ta atoskátániwaki kákí isitisayamácik anikik kici okimáwiwin ayámiwéwikamikwa ká paminakik éko mína anikik kotakak ékosi ká isi mámawi wícihiwécik éko kakinaw Canadians. Anikik TRC kí pakitinamwak iskawác ácinókéwi masinahikan awa Páwácakanasís Písim 2015 kákípe akimit.

Éko awa Niski Písim 2016, anikik Manitoba kici okimáwiwin kí ositáwak anima Ká isi nócitániwak Mino Kakícihitowin, éko kí sítoskikátéw ta akiték anta Manitoba Kici Wanasowéwikamikok. Anima wanasowéwin wítam tánikok ési pakitinisot awa kici okimáwiwin ta nakitisayak anima mino kakícihitowin, ta isi pimitisayikáték ká itasinahikáték anta TRC’s calls to action ká itakik éko anihi kistasowéwina kákí wanastácik anikik United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP).

Ká isi nisitotamák óma mino kakícihitowin ayíw anima ká itwániwak ká tápitawi nócitániwak óma ta wanasowátakik éko ta tápitawi kisténimitocik ókik Anisinápéwak éko kotakak ininiwak, táti tápwékénimitocik, ta nípwawistakik kayási asotamáwina, tánisi kékí ati isi mámawi mino ayániwak éko kakinaw awiyak pá péyakwan ta iténitákosit piko ité ké ayát. Kiskinahótinawáw awa kici okimáwiwin óma ká isi nócicikét ta natotak éko kita pimitisayak óhi ká itakik, kisténitamowin, wícikémitowin, nisitotamowin éko ké ati isi itócikániwaki kékwána tápiskóc óhi ká ati yá itasinahikátéki óta:

Kisténitamowin: Anima mino kakícihitowin kákí oci pasikónikáték é kisténimicik ókik Anishinápéwak misiwéskamik oci. Anima kisténimitowin oci nisitotamotániwan óma é kiskénitákoki éko é nisitawinikátéki kákípe isi pimácihot kayásk Ininiwak éko ta nisitotákoninik anihi nanátok opíkiskwéwiniwáwa, kayási pimácihona, nócitáwina éko kákí isi wanasowátitocik.

Wícikémitowin: Mino kakícihitowin oci nócitániwan é wícikémicik anikik misiwéskamik oci Anisinápéwak.

Nisitotámowin: Anima mino kakícihitowin otinikátéw awasimé kita nisitotamonániwak tánisi óma kápe itákótonániwak éko anohc ká isi nisitotakik ininiwak óma ániskó ákótowin ókik oci Anisinápéwak éko kotakak ininiwak, éko ká isi pakosénimocik éko natawi pimácihocik ókik Anisinápéwak.

Itóćikaniwana: Anima mino kakícihitowin nawac naki kistéńitákon óma é nókotániwak éko é itóćikániwaki kékwána ká wíćikéćmakaki óma ta minwákótonániwak ókik ité ká mámawi ayáćik Anisinápéwak éko kotakak misiwéćkamik ininiwak.

Manitoba kákí pakitinisot óma ta panimak anima mino kakícihitowin wésám piko pápéyatak kawisk kinawápatamwak anima inikok kákí wanáćikéćmakak ta píkonak minwákótowin íspík kákí yá otinikik ókik awásisak wíćiwák oci éko pakánta ité ékí itotayicik ta natawi kinawéńimicik é kiskinawámáćik émistikóćinák isi éko tánisi ká isi maci pakamiskikéćmakak kiyápic anohc óma éko ká isi kinawápamitocik Anisinápéwak éko kotakak ininiwak anohc ká kísikák óta Mantioba. Anihi kákí atoskátakik ókik TRC éko anikik kákí sókitéćéćik éko ékípe wítakik éko tánisi kékí isi ápatak ékwéńiw kita méćkwatasowániwak éká kítwám ékosi kita ispanihikot kotak awiyak óta. Anima mino kákícihitowin kayás óta ká tasi nóćikátéć Manitoba, éko anihi kékwána ká nóćitáyák niwíćihikonáńik anikik kici okimáwiwin, anikik ká wíćikéćmáýákok kotak ininiwak, Ápitawikosisának éko ininiwak kakinaw kékwána ká paminakik ta wíćihiwéćik ékosi isi óté otitáwiniwak.

Anima Path to Reconciliation Act ká itakik ékota óta kítá nókotániwak kékwána ká ápatakí éko tánisi ká isi paminikátéć éyako óta óma ká isi nóćikéć ana kici okimáwiwin, éko tánisi ká isi wíćikéćmacik ta nísóćakik ókik anisinápéwak óma oci mino kakícihitowin. Ká itasinahikátéć óma kici wanasowéwin, Manitoba Indigenous and Northern Relations pakitinamwak áćinókéwi masinahikan tanto askiy é wítakik tánisi é tótakik anihi kici okimáwiwin óma ta naki kawisk paminakik mino kakícihitowin óté níćánik isi. Wésám piko misiwéć óma óta áćinókéwi masinahikan, nókotániwan óma wíńawáw ta pakamiskáćocik óma ká isi wíćéwáćanitocik kici okimáwiwin, ininiw itáwina éko ká mámawatósćatakik kékwána, éko anikik kotakak ininiwak ékosi ká itatoskéćik éko mwác kékwán ékota oci kaskicikéćwak máka sóki atoskátamwak ta kawisk atoskéćmakak anima mino kakícihitowin. Anikik TRC ká isi wítakik, ká wanastániwak kakinaw awiyak kita pakamiskáćkot náćpic ta kistéńitákon óma ta kawisk itápatak anima mino kakícihitowin táti kawisk itóćikániwaki anihi itowa kékwána kákípe isi wanitótát awa anisinápéw óté ótánák, táti natawihocik omamitonéńicikaniwáwa, éko kakinaw awiyak misiwéćkamik óté táti minwákótot éko ta mino wíćéwítocik piko ité ké ayáćik wéćá ké nóćitáćik kékwániw.

Ayamitá óma ká isi Wínicik Ininiwak

Ótá ká isi ápataki óma ácinókéwi masinahikan 'Anisinápéw nanátok oskánésiniwak éko anisinápéwak' ékwanik anikik ká iticik óta wínowáw nistom ékí ayácik óma North America ká itakik, mína anikik kakinaw otániskócapániwawa: Anisinápéwak, Ápitawikosisának, Inuit éko mína kotakak anikik ékotowa ininiwak éká ká isi tipénitákosicik émistikósínák. Anima ká isi kiskénimicik 'Indigenous' ékí méskwatastániwak oci 'Aboriginal' anocíké, máka anihí kayásk ká oci itámakaki ká tatatoskániwak kiyápic ápacitáwak anima 'Aboriginal' ispík kékwána ká nócitácik. Anima ká itwániwak 'nanátok Okánésiniwak éko Anisinápéwak' ékota kakinaw awiyak takwakimáw, máka mína nikiskéniténán kakinaw ókik anisinápéwak pápakán é itámakaninik kayási pimácihona, ká isi píkiskwécik, okayási isicikéwina, éko otacako tápwétamowina ókik nanátok okánésiniwak éko anisinápéwak ká isi pimácihocik.

Anima ká isinikáticik 'Aboriginal' kiyápic ápatan wanasowéwikamikok, éko anikik anisininiwak ékosi anima ká iticik, kisténimáwak ékosi isi anta anima kici wanasowéwi masinahikan *Constitution Act, 1982* ká itakik. Anima Canadian kici okimáwiwin wanasowéwin nisitawinawéw nisto anikik itowa ininiwak: Anisinápéwak (máka wésám piko isi kiskénimawak nistom ininiwak), Ápitawikosisának éko Inuit. Ékwanik ókik nisto nanátok anisinápéwak pápakán okayási pimácihona, nistom pimácihona éko otacako tápwétamowina é kisténitákoninik.

Nistom Ininiwak: Iskonikanéwininiwak éko wanawínák ká ayácik ininiwak óta Canada máka móna ayaháwak itowa Ápitawikosisának wéká Inuit. Ékóma ká isinikáticik kí máci ápatan é askíwak 1970 ta méskwatastániwak anima "Indian", wina ékí wani wínicik ókik ininiwak óta ká wíkcik, éko mína éká kawisk é paminicik éko ékinawápamicik wina inikok ká itasinahikáték anta anima kici wanasowéwi masinahikan, *Indian Act* ká itakik.

Ápitawikosisának: Anima oci Section 35 asotamátowina, anikik Ápitawikosisának ká iticik, Anisinápéwa éko Émistikósiwa ékí mámawi opikihikocik, oski pimácihóna ki ati ayáwak, éko mína mitoni pakán ki iténitókosiwak inikok aniki Anisinápéwa éko Émistikósiwa kákí nitákihikocik. Anima Ápitawikosisán itáwin ékota ókik Ápitawikosisának é mámawi wíkcik é pimitisayakik anihí oski pimácihona kákí ositamásocik.

Inuit: Anisinápéwak óté wánaw kíwétinok Canada ká wíkcik, Nunavut, Northwest Territories, Northern Quebec éko North Labrador. Ékwánima ká itwániwak ininiw óté isi Inuit píkiskwéwinik. Ká péyakot Inuit, Inuk itáw.